

Zdravice k životnímu jubileu Viery Sedlákové

Od doby, kdy se na brněnské univerzitě v poválečné době akreditoval obor národopis (etnografie), objevila se mezi absolventy celá řada studentů ze Slovenska. I když bylo možné obor vystudovat v Bratislavě na Univerzitě Komenského, volili Brno jako místo k získání vysokoškolského vzdělání z různých důvodů. Jedním z nich byla vedle orientace výuky také možnost dálkového studia. Po absolutoriu se absolventi většinou vraceli na rodné Slovensko, kde našli uplatnění v různých oborových institucích.

Mezi uvedené studenty náležela i letošní jubilatka PhDr. Viera Sedláková, roz. Kováčiková. V rodném městě, v Martině (nar. 24. 7. 1949), vystudovala Střední všeobecně vzdělávací školu a získala první zaměstnání v Archivu literatury a umění Matice slovenské (1967). Odborné vzdělání si dále doplnila na Střední knihovnické škole v Banské Bystrici a následně na Filozofické fakultě Univerzity Jana Ev. Purkyně v Brně (dnes Masarykova univerzita), kde v letech 1977–1972 absolvovala oficiálně obor národopis, i když jeho aktuálně používané označení znělo etnografie a folkloristika. Její diplomovou práci *Východoslovenský národopisný zberateľ Josef Kolarčík-Fintický (1899–1961)* vedl doc. Dušan Holý. V Brně také později obdržela po složení rigorózní zkoušky titul PhDr. (1985). Vazby s kolegy z České republiky nepřerušila ani po ukončení studia. Přátelské kontakty dále udržovala s brněnskou „alma mater“, s profesorem Richardem Jeřábkem, a pravidelně se účastnila poznávacích cest, které každoročně organizoval pro studenty a absolventy oboru. Po roce 1989 to bylo už do země jižní a západní Evropy, do Itálie, Francie či Španělska atd.

Odborná práce v Matici slovenské vyplnila převážnou část profesní kariéry jubilatky. Ke změně dochází až v roce 2000, kdy se stává vedoucí oddělení Literárního archivu Slovenské národní knihovny v Martině (do roku 2012). Před penzionováním zde ještě tři roky pracovala na pozici kurátorky. V této době se rozvinula její společenská angažovanost. Jubilatka nebyla v žádném případě „kabinetní“ vědkyní, ale zapojila se do činnosti vědeckých společností, jako do Národopisné společnosti Slovenska, kde byla vedoucí středoslovenské pobočky, nebo ve funkci tajemnice a hospodářky působila v národopisném odboru Matice slovenské; pracovala rovněž ve výboru Živeny, spolku slovenských žen.

Zaměstnání v uvedených paměťových institucích s celonárodní působností a práce s archivními literárními fondy předurčily badatelskou práci Viery Sedlákové. Výsledky prezentovala na konferencích a seminářích, věnovala se redakční práci, ale prováděla i terénní výzkumy na Slovensku a u Slováků žijících v zahraničí a výsledky samozřejmě i publikovala. Podílela se i na počítačovém zpracování lidových písní, které jako „novum“ umožnil technický pokrok spojený s výpočetní technikou.

Publikační aktivity Viery Sedlákové odráží její profesní zaměření, kde důležitou roli hrála lidová píseň, tedy hudební folkloristika. S tématem diplomové práce souvisí Maticí slovenskou publikovaný obsáhlý *Súpis pozostalosti Josefa Kolarčíka-Fintického* (1981, 642 stran), učitele a sběratele šarišských lidových písní, ale i rusínských z okolí Makovice a romského folkloru. Lidové písně se týkají i další publikační výstupy jubilantky. Spolu s kolegyní Ľubicou Moncmanovou připravila k vydání sbírku Andreje Halaši (1852–1913), která ve dvou svazcích vyšla v edici „Lidové písně ze sbírek Matice slovenské“ (1990, 1997). Život a dílo sběratele již dříve přiblížila souborem 15 pohlednic (1987). Stav sbírek lidových písní v majetku Matice slovenské vyhodnotila v ústavním periodiku *Hudobný archív* (1985), stejně jako později v roce 2005 v studii *Hudobný archív na začiatku 21. storočia*. Do publikace *K dejinám slovesnej folkloristiky* (1996) redigované Milanem Leščákem v edici Prebudená pieseň-nadácia přispěla textem *Piesňová zbierka Andreja Halašu a jej prispievatelia*. S tématem sběratelé slovenských lidových písní z řad evangelických a katolických duchovních vystoupila na konferenci v Rožnově pod Radhoštěm, která byla věnována 100. výročí úmrtí Beneše M. Kuldy, významného sběratele moravských pohádek. Její text najdeme v konferenčním sborníku *Aktivity duchovních na poli vědy a kultury* (2003).

Dlouhodobě se jubilantka zapojovala do výzkumu Slováků na tzv. dolní zemi, jak se označuje nížinná oblast jižního Maďarska, přilehlého Rumunska a srbského Banátu, kde žije početná slovenská minorita. Výzkumy Slováků zejména v Maďarsku (1993–2008) rozebrala ve sborníku Výzkumného ústavu Slováků v Maďarsku. V *Českém lidu* recenzovala výstupy z výzkumů, tj. sborníky *Slováci v zahraničí* 10 (1984) a 12 (1987); ve *Slovenském národopisu* zase sbírku slovenských lidových písní z Maďarska od Štefana Lamiho (1989) nebo monografii věnovanou lidovému oděvu Slováků na Dolní zemi (1990).

Společensko-organizační aktivity jubilantky souvisely se spoluprací s Živenou, která vznikla v Martině jako nejstarší spolková platforma slovenských žen roku 1869 a jejíž činnost byla obnovena po roce 1990. Výsledkem byla příprava jubilejního *Zborníku z osláv 125. výročia Živeny, spolku slovenských žien v Martine* (1995). Vedle redakční práce do něho přispěla textem *Martinské augustové slávnosti a Živena*.

Práce v národopisném odboru Matice slovenské vedla ke kontaktům s profesorem Jánem Podolákem. Jubilantka redakčně připravila jeden ze svazků *Národopisného zborníku Matice slovenskej* (2003), publikační platformy odboru. Zmíněná spolupráce vyústila také ve zpracování personální bibliografie prof. Podoláka, kterou Viera Sedláková připravila a Matica slovenská vydala v roce 2006. Jeho vědeckovýzkumnou a publikační činnost zhodnotila už dříve v *Národopisném zborníku Matice slovenskej* v roce 2003.

Různě zaměřené příspěvky Viery Sedlákové najdeme také v národopisných a vlastivědných monografiích, jako *Hel'pa. Vlastivedná monografia obce* (1999), *Z ľudovej kultury Turca* (2004), *Región Vodného diela Žilina. Ľudová kultúra v zátopovej oblasti* (2005) nebo *Belá-Dulice. Vlastivedná monografia obce* (2006), kde popsala kalendářní zvyky a obyčeje. Toto dílo redakčně připravil její manžel prof. Imrich Sedlák, literární historik a vysokoškolský pedagog spojený s Univerzitou Mateja Bela v Banské Bystrici.

Staré přátelství s kolegyní Vierou Sedlákovou se nadále upevňuje během návštěv moravských kolegů v Martině. Při té poslední v červenci letošního roku jsme poznali její hluboké znalosti slovenské literární historie při návštěvě Národního cintorína v Martině, slovenského „Slavína“. Přejeme milé slovenské kolegyni spokojené žití, ke kterému jistě přispívá pobyt na chalupě v Belé neda-leko Martina, a radost z další tvůrčí práce.

Miroslav Válka

Ústav evropské etnologie FF MU Brno